

помилування можна сказати, що в них найбільшою мірою дістали відображення принципи гуманізму та економії заходів кримінального впливу, покладені в основу нової політики держави загалом та кримінального права зокрема. На відміну від звільнення від кримінальної відповідальності, звільнення від покарання застосовується вже до засуджених осіб, яке призначається лише судом. Але і з цього правила є свої винятки, які становлять випадки звільнення від покарання, тобто усунення застосування кримінального закону у зазначеному випадку, що застосовується у порядку амністії чи помилування. Акт амністії та акт помилування є однією із форм прощення державою осіб, які вчинили злочин.

Соціальна адаптація осіб, звільнених з установ виконання покарань, як наукова проблема ускладнена передусім відсутністю належного виробленого понятійного апарата. Серед юристів немає одностайності щодо визначення самого поняття соціальної адаптації. Окрім того, замість аналізованого поняття нерідко вживаються термінологічні звороти "соціальна реабілітація" і "ресоціалізація"; подекуди всі вони ототожнюються. У вітчизняній юридичній енциклопедії цим питання присвячені самостійні статті, а Кримінально-виконавчий кодекс України оперує цими трьома поняттями, хоча не містить їх визначення (за виключенням ресоціалізації).

Поняття "соціальна реабілітація", яке використовується не лише в юридичній літературі, а й у законодавстві, можна певною мірою розглядати як синонім поняття "ресоціалізація". Поняття "ресоціалізація" та "соціальна адаптація" за змістом співвідносяться як ціле і частина. Тобто можна вважати, соціальну адаптацію амністованих та помилуваних осіб, що становить їх пристосування до умов соціального середовища за допомогою комплексу правових, економічних, організаційних, соціально-психологічних та інших заходів, які здійснюються уповноваженими на це органами, організаціями та установами з метою захисту прав та інтересів звільнених осіб.

Як висновок можна зазначити, що від часу набуття Україною незалежності кожна галузь права в тій чи іншій мірі вдосконалюється. Таке явище не оминуло і інститути амністії та помилування, над якими працює наш вітчизняний законодавець.

Слід звернути увагу на те, що окремі положення Закону "Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк" у цих питаннях доволі часто суперечать кримінально-виконавчому законодавству. Все це створює додаткові складнощі на рівні теоретичного пізнання соціально-правових

явищ, а також може негативно впливати на правозастосовну діяльність. Відтак, проблеми соціальної адаптації осіб, що відбули покарання, є актуальними у площині теорії, законодавства і практики.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Офіційний текст.– К. Юрінком Інтер, 2001.– 188 с.

2. Лихова С. Я. Інститут застосування амністії в Україні відповідно до нового законодавства / С.Я. Лихова, С.О. Циганій // Людина, суспільство, держава: публічно-правовий аспект: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "VIII Петербургські юридичні читання", 23-24 листопада 2012 року / Відп. ред. д-р юрид. наук, доц. О.В. Козаченко.– Миколаїв: Іліон, 2012.– С. 117-118.

3. Ніколаєнко Т.А. Амністія та помилування як підстави звільнення від кримінальної відповідальності та покарання / Т.А. Ніколаєнко // Кримінальне право.– 2009.– № 10.– С. 68-72

УДК 343.241

Пристінський І. О.,

к.ю.н.,

Міжнародний гуманітарний університет, м.Одеса, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ ЦЕРКОВНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПОКАРАННЯ

В юриспруденції поняття злочину та покарання нерозривно пов'язані та взаємообумовлені, оскільки один із основних принципів кримінального права полягає в тому, що нема злочину без покарання та покарання без злочину. Той же принцип може бути умовно перенесений і на православне церковне право, що встановлює які діяння членів Церкви є злочинними з її точки зору, а також, які церковні покарання можуть бути застосовані до порушників церковного правопорядку. Подібно до кримінального права, в церковному праві покарання є реакцією Церкви на скоєний її членом злочин.

Одночасно, немає жодних підстав повністю ототожнювати зазначені поняття, оскільки держава та Церква мають зовсім різну природу та сутність, мету та принципи своєї діяльності.

Так, у ст. 50 Кримінального кодексу України покарання визначається, як захід примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в передбачено-

му законом обмеженні прав і свобод засудженого. Отже, кримінальне покарання завжди передбачає певне обмеження прав і свобод засудженої особи. Наприклад, найжорсткішим покаранням є позбавлення волі злочинця. Саме в цьому проявляється така властивість покарання, як кара, що робить його найгострішим заходом державного примусу. Кара є відплатою злочинцю з боку держави та суспільства за скоєне ним діяння.

У свою чергу, церковне покарання не є карою за скоєний церковний злочин, хоча й може передбачати обмеження чи позбавлення певних прав та благ члена Церкви. Порівняно з правами та свободами, що закріплені в Конституції та гарантуються державою, ці права мають кардинально інший – духовний і переважно, нематеріальний характер. Першоджерелом цих прав є сама Церква, яка, з моменту виникнення канонічної правосуб'єктності у людини, надає їй широкий спектр таких можливостей як участь у церковних таїнствах, богослужіннях, в управлінні церковними справами, а для священнослужителів ще й правами, пов'язаними з перебуванням у клірі. Зважаючи на це, церковні покарання поділяються на дві категорії: а) церковні покарання для мирян; б) церковні покарання для кліриків. Кожна з зазначених категорій має свою специфіку та особливості.

При цьому, церковне покарання передбачає позбавлення існуючих у особи прав.

Відтак, церковні покарання можуть бути застосовані виключно до членів Церкви та полягають у обмеженні чи позбавленні людини церковного спілкування та в жодному випадку не можуть застосовуватися до представників інших конфесій і зачіпати права та свободи людини та громадянина.

На відміну від кримінального покарання, церковне – не може розглядатися як захід примусу, оскільки для останнього є чужим насильницький та примусовий характер. Крім того, його виконання забезпечується лише авторитетом Церкви, а не апаратом державного примусу, що слідує з конституційним принципом відокремлення Церкви від держави. Втім, виконання церковного покарання залежить у першу чергу від доброї волі людини.

Згідно з діючим церковним законодавством такі канонічні покарання як довічна заборона в священнослужінні, позбавлення священного сану, відлучення від Церкви, накладаються Патріархом Московським і всієї Русії або єпархіальним архієреєм з наступним затвердженням Патріархом Московським і всієї Русії (а в межах Української Православної Церкви – митрополитом Київським і всієї України).

ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРАВОВОГО ТЕЗАУРУСУ В ПРАВОВІЙ ЕКСПЕРТИЗІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ЇХ ПРОЕКТІВ

Протягом багатьох століть людство формує правила своєї поведінки шляхом створення певних норм, які з часом носять характер загальнообов'язкових. Вони потребують не лише змістовного оформлення, але й стилістичного, мовно-змістовного формулювання. У зв'язку із цим народилась й спеціальна юридична мова, яку на сьогоднішній день досліджує юридична лінгвістика як самостійний напрям міждисциплінарних досліджень.

Мовне втілення правових приписів впливає на їхню ефективність, від формулювання юридичних документів залежить доля людей, а тому і представники правничих професій, і суспільство в цілому виявляє надзвичайну увагу до "букви закону", прагне створити правила досконалого юридичного тексту.

Феномен юридичної мови набуває останнім часом особливого значення. Це викликано потребою вдосконалення якості нормативно-правових актів, особливо в умовах суттєвого збільшення нормативно-правового забезпечення.

До особливостей юридичної мови, на відміну від літературної мови, слід віднести небажане використання синонімів, тобто, якщо в мові нормативно-правового акта застосовуються усталені терміни, то для "покращення" стилістики не слід вживати його синоніми або запроваджувати нові терміни. Це пояснюється, в першу чергу, необхідністю однакового тлумачення цих термінів нормотворцем та особами, які реалізують цю норму. З іншого боку терміни, які схожі на синоніми, з юридичної точки зору, такими не є. Так, наприклад, такі терміни, як "власність" і "володіння", "потерпілий" і "свідок", "підозрюваний" і "обвинувачений", на перший погляд, є синонімами. Але в нормативно-правових актах кожен з них має власний правовий зміст.

Необхідною умовою існування будь-якої системи, в тому числі й системи нормативно-правових актів, є злагодженість, зв'язок між елементами такої системи. Такому результату має сприяти правова експертиза нормативно-правових актів та їх проектів, зокрема в частині перевірки використання уніфікованої правової термінології.